

УДК:637.5:338.4/.5

Дацко О.Б., здобувач*[©]*Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З.Гжицького, Львів, Україна***ЭФЕКТИВНІСТЬ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ М'ЯСОПРОДУКТОВОГО ПІДКОМПЛЕКСУ: ЦІНОВИЙ АСПЕКТ**

Встановлено, що обсяги споживання м'ясної продукції певною мірою обумовлені її ціною доступністю, яка залежить від купівельної спроможності населення. У 2012 р. закупівельні ціни на велику рогату худобу, продану всіма категоріями господарств, зросли проти 2011 р. на 65 грн/т (0,5 %), свиней – на 1778,6 (12,3 %), птиці – на 2576,6 грн/т (25,6 %). Середні ціни реалізації великої рогатої худоби на м'ясо у 2012 році склали 1236,94 за 1ц (138,1% до відповідного періоду 2010 року), свиней на м'ясо – 1594,11 грн. за 1 ц (133,2%), а птиці на м'ясо – 1120,97 грн. за 1 ц відповідно. Середні ціни реалізації худоби і птиці, продані переробним підприємствам всіма категоріями господарств у 2013 році становили :ВРХ - 11039,3 грн. за т (83,8 % до 2011р.), свиней – 15859,6 за т (109,5 %), птиці – 12180,6 грн. за т (121,2%) відповідно.

Ключові слова: підприємства м'ясопродуктового підкомплексу, ціна, м'ясо, велика рогата худоба, свині, птиця.

УДК: 637.5:338.4 /.5

Дацко О.Б., соискатель*Львовский национальный университет ветеринарной медицины и биотехнологий имени С.З.Гжицкого, Львов, Украина***ЭФФЕКТИВНОСТЬ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ КОМПАНИЙ МЯСОПРОДУКТОВОГО ПОДКОМПЛЕКСА: ЦЕНОВОЙ АСПЕКТ**

Установлено, что объемы потребления мясной продукции в определенной степени обусловлены ее ценовой доступностью, которая зависит от покупательной способности населения. В 2012 г. закупочные цены на крупный рогатый скот, проданный всеми категориями хозяйств, выросли против 2011 г. на 65 грн / т (0,5%), свиней – на 1778,6 (12,3%), птицы – на 2576, 6 грн / т (25,6%). Средние цены реализации крупного рогатого скота на мясо в 2012 году составили 1236,94 за 1ц (138,1% к соответствующему периоду 2010 года), свиней на мясо – 1594,11 грн. за 1 ц (133,2%), а птицы на мясо – 1120,97 грн. за 1 ц соответственно. Средние цены реализации скота и птицы, проданные перерабатывающим предприятиям всеми категориями хозяйств в 2013 году составили: КРС – 11039,3 грн. за т (83,8% к 2011г.), свиней – 15859,6 т (109,5%), птицы – 12180,6 грн. за т (121,2%) соответственно.

Ключевые слова: предприятия мясопродуктового подкомплекса, цена, мясо, крупный рогатый скот, свиньи, птица.

UDC: 637.5:338.4 /.5

*Науковий керівник – к.е.н., доцент Минів Р.М.

© Дацко О.Б., 2014

Datsko O.B.*Lviv National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies
named after S.Z. Gzhytskyi, Lviv, Ukraine***EFFICIENCY OF ENTERPRISES IN MEAT PRODUCTION
SUB-COMPLEX FUNCTIONING: PRICE ASPECT**

In the article revealed that consumption of meat products in some extents is conditioned of their price availability that refer to the consumption potential of people. In 2012 purchasing prices on cattle that were sell by all categories of households high up in accordance to 2011 on 65 hrn/t (0,5 %), hog – on 1778,6 hrn/t (12,3%), poultry – on 2576,6 hrn/t (25,6 %). Average price of purchasing of cattle in 2012 were on the level of 1236,94 hrn. per metric centner (138,1% to 2010), hog meat – 1594,11 hrn. per metric centner (133,2%) and poultry meat – 1120,97 hrn. per metric centner respectively. Average costs of realization of cattle and poultries that were sold to processing enterprise from all categories of households in 2013 were about: cattle – 11039,3 hrn. per ton (83,8 % to 2011 year), hogs – 15859,6 hrn. per ton (109,5 %), poultry – 12180,6 hrn. per ton (121,2%) respectively.

Key words: *enterprises of meat production sub-complex, price, meat, cattle, hog, poultry.*

Постановка проблемим. Виробництво м'ясопродуктів у різних країнах світу завжди було і залишається одним із пріоритетних напрямів забезпечення продовольчого ринку. Ситуація на ринку м'яса та м'ясопродуктів постійно відстежується й аналізується, оскільки завжди є актуальною. Сутність м'ясопереробної галузі полягає у збалансованому та взаємопов'язаному функціонуванні різних галузей системи виробництва, переробки та реалізації м'ясної продукції, що забезпечує потреби населення в м'ясі та продуктах його переробки.

На сучасному етапі діяльність підприємств м'ясопродуктового підкомплексу ускладнюється недостатністю якісної сировини, відсутністю збалансованої системи матеріально-технічного забезпечення, потенційним зростанням цін на енергоресурси, посиленням конкуренції з боку імпортної продукції, відсутністю стратегічного управління як одного з найефективніших і прогресивних засобів управління підприємством, що в підсумку призводить до скорочення обсягів виробництва продукції та зростання її собівартості.

Розв'язання завдань підвищення ефективності підприємств м'ясопродуктового підкомплексу вимагає, в першу чергу, негайного адаптування всіх учасників продовольчого комплексу до мінливих умов ринкового середовища. Вищезазначене обумовлює потребу вивчення проблем та перспектив розвитку підприємств м'ясопродуктового підкомплексу.

Зауважимо, що обсяги споживання м'ясної продукції певною мірою обумовлені її ціною доступністю, яка залежить від купівельної спроможності населення. Останніми роками при формуванні продуктової кошика ціна на товар була пріоритетним фактором вибору.

Аналіз останні досліджень. Дослідження особливостей формування цін і процесів ціноутворення в аграрному секторі знаходяться постійно в полі зору

вітчизняних і зарубіжних науковців, серед них – В.Г. Андрійчук, Ю.П. Воскобійник, О.І. Дацій, М.Я. Дем'яненко, В.О. Єсіпов, М.В. Зубець, М.Х. Корецький, В.Л. Коріньєв, П.М. Макаренко, Л.Ю. Мельник, Ю.Ф. Мельник, Б.Й. Пасхавер, В.В. Пінішко, П.Т. Саблук, В.Г. Ткаченко, М.М. Цебенко, Л.Г. Шморгун, О.Г. Шпикуляк, О.М. Шпичак. Значний внесок у вивчення закономірностей функціонування та шляхів розвитку підприємств – виробників м'яса худоби і птиці внесли О.А. Галич, С.М. Іванюта, В.С. Козир, Б. Ларсон, В.Я. Месель-Веселяк, В.П. Рибалко, І.В. Свиноус, І.Н. Топіха, В.І. Топіха, В.С. Уланчук.

Мета статті. Дослідити ефективність підприємства м'ясопродуктового підкомплексу в розрізі цін на продукцію.

Виклад основного матеріалу. Середні ціни реалізації великої рогатої худоби (наростаючим підсумком), проданої сільськогосподарськими підприємствами за всіма напрямками у 2012 р. перевищили ціни 2011 р. на 3,8 % (460 грн/т), а 2010 р. – на 33,3 % (3141 грн/т). У грудні 2012 р. спостерігалася тенденція до зменшення середньої ціни проти листопада 2012 р. на 0,8 % (106 грн/т) (рис.1).

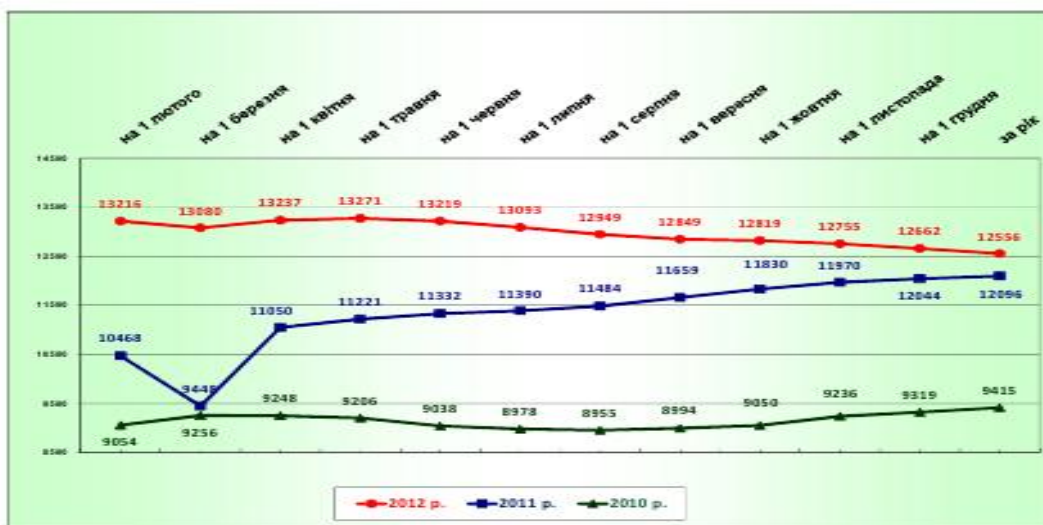

Рис.1. Динаміка середніх цін на ВРХ реалізовану сільськогосподарськими підприємствами за всіма напрямками, грн./т

Середні ціни реалізації великої рогатої худоби, проданої сільськогосподарськими підприємствами у 2012 р., зросли порівняно з 2011 р. в усіх регіонах, за винятком Хмельницької, Черкаської та Чернівецької областей, і коливались у межах від 15491 грн/т в Автономній Республіці Крим до 11151 грн/т у Миколаївській області. Сільськогосподарські підприємства 11 регіонів мали реалізаційну ціну великої рогатої худоби вищу від середньої по Україні (12556 грн/т). Основними покупцями великовагової худоби виступають торгово-посередницькі структури, які працюють на агентських умовах з малими та середніми переробними підприємствами, які фактично й диктують рівень цін. Спостерігається незначна різниця між закупівельною ціною на

великовагову худобу залежно від її статевих ознак (1-1,5 грн/кг живої ваги), що зумовлено реалізаційним обсягом продуктів забою.

У 2012 р. закупівельні ціни на велику рогату худобу, продану всіма категоріями господарств, зросли проти 2011 р. на 65 грн/т (0,5 %), свиней – на 1778,6 (12,3 %), птиці – на 2576,6 грн/т (25,6 %) (рис. 2).

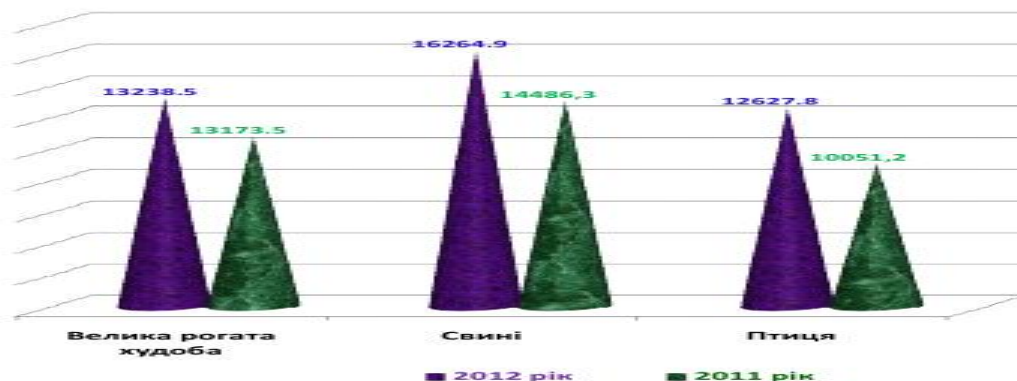

Рис. 2. Середні закупівельні ціни на ВРХ, свиней та птицю, проданих переробним підприємствам усіма категоріями господарств, грн./т

У 2012 р. спостерігалася значна розбіжність у середніх закупівельних цінах на велику рогату худобу: від 14637,2 грн/т у Тернопільській області до 11077,9 грн/т у Черкаській. У 10 регіонах (Тернопільській, Кіровоградській, Львівській, Донецькій, Запорізькій, Вінницькій, Полтавській, Київській і Сумській областях та Автономній Республіці Крим) ціни були вищі від середніх по Україні – 13238,5 грн/т.

Середня ціна на свиней (наростаючим підсумком), реалізованих сільськогосподарськими підприємствами за всіма напрямками, у 2012 р. становила 16145 грн/т, що на 17,7 % (2430 грн/т) більше від ціни, яка склалась у 2011 р., порівняно з 2010 р. ціна зросла на 28,9 % (3618 грн/т). У грудні 2012 р. спостерігалось зменшення середньої ціни проти листопада 2012р. на 0,7 % (121 грн/т) (рис.3).

Сільськогосподарські підприємства семи регіонів за 2012 р. реалізували свиней за цінами вищими ніж у середньому по Україні (16145 грн/т). Найвищі середні реалізаційні ціни були в Івано-Франківській області (19322 грн/т), а найнижчі – у Миколаївській (14095 грн/т).

Закупівельні ціни на свиней, призначених для забою, мають чітко виражену сезонність, що пов'язано з обсягами реалізації за основним каналом збуту – на роздрібних продовольчих ринках. Крім того, не останню роль відіграє і спосіб годівлі, що безпосередньо відображається на якості продуктів забою свиней.

Рис. 3. Динаміка середніх цін на свиней, реалізованих сільськогосподарськими підприємствами за всіма напрямками, грн./т

Спостерігається суттєве коливання закупівельних цін на м'ясних та сальних свиней. Враховуючи нинішній стійкий споживчий попит населення на сало, рівень закупівельних цін на великовагових свиней вищий на 2–3 грн/кг. У весняний період таке цінове співвідношення знижується в середньому до 1–1,5 грн/кг (ця обставина пояснюється сезонним зниженням попиту на сало).

Середні ціни реалізації великої рогатої худоби на м'ясо у 2012 році склали 1236,94 за 1ц (138,1% до відповідного періоду 2010 року), свиней на м'ясо – 1594,11 грн. за 1 ц (133,2%), а птиці на м'ясо – 1120,97 грн. за 1 ц відповідно (табл.1).

Таблиця 1

Середні ціни реалізації худоби і птиці сільськогосподарськими підприємствами

Рік	ВРХ на м'ясо		Свині на м'ясо		Птиця на м'ясо	
	Кількість, тис.т	Ціна, грн./ц	Кількість, тис.т	ціна грн./ц	Кількість, тис.т	ціна грн./ц
2010	191,9	896,08	170,7	1196,68	108,6	989,29
2011	312,4	1220,40	372,1	1364,79	70,3	1037,97
2012	166,7	1236,94	354,6	1594,11	107,1	1120,97
2012 у % до 2010	86,9	138,1	в 2,1 рази	133,2	98,6	113,3

З початку 2012 року спостерігається зростання ціни на м'ясо птиці, однак вже у 2013 році відбувається поступове зниження цін (рис. 4). Це пояснюється зниженням купівельної спроможності населення.

У цілому, навіть з урахуванням митних зборів, податків і логістичних витрат, Україна конкурентоспроможна на рику м'яса птиці Євросоюзу. Це добре видно на рисунку 5, де найбагатші країни розмістилися праворуч від України. Але для збільшення експортного виробництва і обсягів експорту українські виробники, які вже отримали дозвіл на поставки м'яса бройлера до

ЄС, мають прикласти максимум зусиль для дрейфу в ліву частину рисунка. Хоча багато що залежить від стратегії розвитку на ринку Євросоюзу.

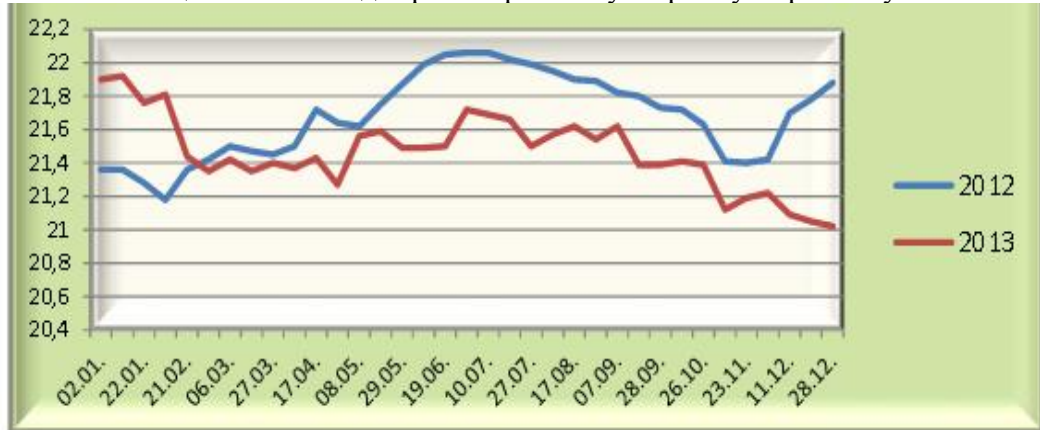

Рис. 4. Динаміка середніх споживчих цін на тушку курки, грн./кг

Наприклад, якщо виходити в сегмент B2C, то варто зосередитися на поглинаннях на європейському ринку переробників м'яса та маркетинговій політиці, а не на зменшенні виробничих витрат в Україні як для сегменту B2B.

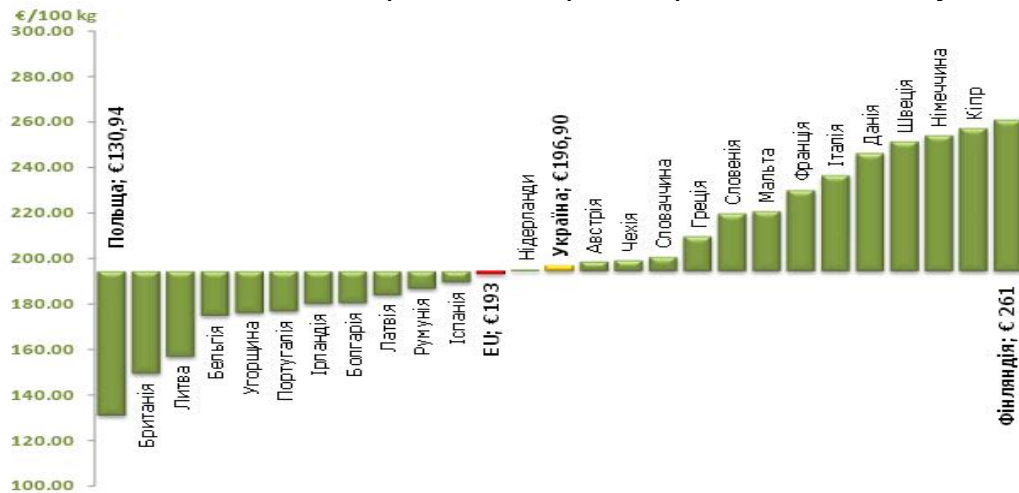

Рис. 5. Співвідношення цін на м'ясо птиці (тушки) в Україні та ЄС на кінець 2012 року

Середні ціни реалізації худоби і птиці, продані переробним підприємствам всіма категоріями господарств у 2013 році, становили: ВРХ – 11039,3 грн. за т (83,8 % до 2011 р.), свиней – 15859,6 за т (109,5 %), птиці – 12180,6 грн. за т (121,2%) відповідно (табл. 2).

Щодо цінової ситуації на ринку худоби та птиці, то на відміну від ринку молока, в 2012 році вона була непривабливою для сільськогосподарських товаровиробників м'яса.

Таблиця 2

Ціни на худобу і птицю, продані переробним підприємствам всіма категоріями господарств

Рік	ВРХ		Свині		Птиця	
	Кількість, т	Ціна, грн./т	Кількість, т	Ціна, грн./т	Кількість, т	Ціна, грн./т
2011	151756	13173,5	233446	14486,3	53555	10051,2
2012	146885	13238,5	185591	16264,9	95160	12627,8
2013	167528	11039,3	222822	15859,6	76053	12180,6
2013 р.у % до 2011 р.	110,4	83,8	95,4	109,5	142,1	121,2

Незважаючи на те, що собівартість виробництва худоби не зменшилася, а навіть збільшилася за рахунок зростання цін на ресурси, ціни на вирощену худобу та птицю зменшилися.

Висновки. Отже, формування цін на продаж худоби та птиці залежить, в основному, від споживання, попиту і пропозиції на неї. Порівнюючи ціни, що склалися за період 2010 – 2012 рр. на худобу та птицю, слід відмітити їх тенденцію до щорічного зростання. Слід відмітити, що ціни на м'ясну продукцію піднімаються щоліта, причому подорожчання одного виду м'яса веде за собою подорожчання другого. Люди перестають купувати свинину та яловичину і переходять на більш дешевше м'ясо птиці. У результаті підвищеного попиту виробник піднімає ціну на куряче м'ясо.

Література

1. Моніторинг стану галузі тваринництва та ринків м'ясо-молочної продукції за січень-березень 2013 року в цифрах, графіках, діаграмах / І.М.Демчак, О.В.Сень, Д.М.Микитюк, О.Л. Чижевський. – К.: НДІ «Укragenpromproduktivnits'», 2013. – 47 с.
2. Розвиток м'ясопродуктового підкомплексу України: монографія/ [М.В.Гладій, П.Т.Саблук, Н.Г.Копитець та ін.]; за ред. М.В.Гладія. – К.: ННЦ ІАЕ, 2012. – 354с
3. Основні економічні показники виробництва продукції сільського господарства в сільськогосподарських підприємствах за 2012 р. Статистичний бюлетень / [відп. за вип. О. М. Прокопенко] – Київ: Державна служба статистики України, 2013. – 89 с.
4. Сільське господарство України 2012. Статистичний збірник. / [за ред. Ю. М. Остапчука]. – Київ: ДП «Інформаційно-аналітичне агентство», 2013. – 369 с.
5. Тваринництво України. Статистичний збірник. / [за ред. С.О. Власенко]. – Київ: Державна служба статистики України, 2013. – 211 с.

Рецензент – к.е.н., доцент Поперечний С.І.